

Position paper van ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN verenigd in de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) t.b.v. rondetafelgesprek *Governance in de zorg*, Tweede Kamer Commissie van VWS, 5 maart 2015.

Centraal staan de kabinetsvoornemens inzake Governance in de zorg

Wat helpt?

- Het afzien van een separaat wetsvoorstel Goed Bestuur in de zorg. Het RVZ-rapport 'Garanties voor kwaliteit van zorg' en het rapport Halsema gaven al aan dat nog meer regels geen bijdrage zullen leveren aan goed bestuur.
- De positionering van de Zorgbrede Governancecode als *veldnorm*. Wij zijn het eens met de minister dat goed bestuur vooral te maken heeft met een open cultuur van transparantie, aanspreekbaarheid en verantwoording binnen instellingen. Bij die waarden hoort ook het eigenaarschap over de gedragsnorm, die op die waarden is gebaseerd.
- Dat de minister in overleg met het veld wil zoeken naar de *juiste balans* tussen wet- en regelgeving en de eigen verantwoordelijkheid van bestuurders en toezichthouders.
- De inzet op een gedifferentieerde uitvoeringsagenda die aansluit op specifieke vraagstukken in care en cure.
- Een intensievere screening op nieuwe toetreders.

Wat kan helpen?

- *Accreditatie* kan helpen maar het is nog *veel te vroeg* om tot verplichtstelling over te gaan. Een fundament onder accreditatie is de vrijwilligheid en het eigenaarschap bij bestuurders. Als dat fundament verdwijnt, gooien we het kind met het badwater weg. Het instrument moet zich in vrijheid en veiligheid kunnen ontwikkelen. Hoe beter het werkt, hoe meer het de norm zal worden, maar dan vanuit de intrinsieke waarde die het heeft voor alle betrokkenen. Daar waar we inzetten op gedrag en cultuur is bovendien meer nodig dan accreditatie alleen. Goede bestuurders komen niet rechtstreeks van de schoolbanken. Die leggen, zoals bij elke groei in professionaliteit, een weg af waarin geleerd wordt van fouten en successen. Als de foutentolerantie naar nul tendeert, dan zal geen groei meer kunnen plaatsvinden.
- De *vergewisplicht* is vanzelfsprekend van belang, maar het wordt als uitbreiding op de code voorgesteld terwijl dit nu reeds een kerntaak is van een Raad van Toezicht.
- De introductie van een onafhankelijk orgaan dat bijdraagt aan '*de praktische hanteerbaarheid van governancenormen, dat impulsen geeft aan het actualiseren van de code en dat de sectorbrede naleving van de code monitort*', kan helpen als de minister een *monitoringscommissie* bedoeld heeft. Een onafhankelijk orgaan mag niet het eigenaarschap van de Zorgbrede Governancecode overnemen. Hierover is nauwe afstemming met het veld noodzakelijk. In de brief wordt verder met geen woord gerept over het onafhankelijk orgaan dat er reeds is, te weten de Governancecommissie. Dit moet in samenhang worden gezien.

Wat helpt niet?

- Nieuwe *afvinklijstje*. Wat helpt het bijvoorbeeld als we afvinken dat er een aanspreekpunt is voor kwaliteit in de Raad van Bestuur? Bestuurders en toezichthouders zijn qualitate qua aanspreekbaar op de kwaliteit van zorg.
- De *eenzijdige focus op incidenten*. Uit incidenten moeten lessen worden getrokken, maar als fundament voor analyse en beleid is het een te beperkte

grond. Dat het op heel veel plekken goed gaat, blijft buiten beeld. De inspiratie en lessen die uit kan gaan van good practices, wordt gemist. Het risico dat een groot deel van sector lijdt onder maatregelen die gebaseerd zijn op een beperkt aantal incidenten, wordt niet onderkend.

- Het tegelijkertijd inzetten op *tegenstrijdige sturingsmechanismen*. Als het om afrekenen en aansprakelijkheid gaat, hanteert de minister een top-down visie op organisatiebesturing. Als het om goede zorg gaat, gaan overheid en veld in toenemende mate uit van zelfsturende teams, verantwoordelijkheden laag in de organisatie, professionals in de lead, het vermijden van nodeloze registraties of weinigzeggende indicatoren en samenwerking in een netwerk rondom de cliënt. Oftewel, goede zorg komt van onderop tot stand. Bestuurders zijn er vooral voor de randvoorwaarden en waarborgen. Deze spanning wordt niet onderkend. Vanzelfsprekend is in onze sector geen ruimte voor onbehoorlijk bestuur en wanbeleid. Een te ver doorgevoerde aansprakelijkheid leidt echter tot defensief bestuur en toezicht en niet tot betere kwaliteit van zorg.
- Het onderling expliciteren van verantwoordelijkheden tussen Raad van Bestuur en Raad van Toezicht *in de statuten*. Dit is al een vanzelfsprekendheid en stand beleid en voegt niets toe.
- De minister is voornemens een beleidskader op te stellen voor een actiever gebruik van de *aanwijzingsbevoegdheid*, zodat de minister kan ingrijpen in het bestuur en het intern toezicht van een zorgaanbieder. Als ultimum remedium is dit instrument reeds beschikbaar, maar in de praktijk gaat het om een onhanteerbaar instrument. Wenst de Kamer straks debatten met de minister over de kwaliteit van bestuurder x in instelling y na afloop van zo'n interventie? Hoe strookt dit beleidsvoornemen met de inzet op eigen verantwoordelijkheid? De minister sprak eerder uit dat de continuïteit van de zorg centraal staat, niet de continuïteit van de zorginstelling. Wat betekent dat voor dit instrument? Hoe wil de minister zich verhouden tot het private karakter van zorginstellingen? Hier lijkt vooral een maakbaarheidsillusie in stand te worden gehouden.

Wat gaan we onze leden voorstellen/ onze inzet om bij te dragen

- De Zorgbrede Governancecode zal worden aangepast aan actuele wetswijzigingen (Wkkgz, Wtzi, Wmg) zodat bijvoorbeeld de norm voor goede zorg uit de Wkkgz wordt opgenomen.
- We verhelderen welke regels zich niet voor afwijking lenen.
- We agenderen de externe begeleiding bij de evaluatie van de Raad van Toezicht .
- De code wordt vereenvoudigd en verhelderd. Minder, maar beter. De sector neemt zelf de verantwoordelijkheid om de administratieve lastendruk te verminderen. Dit biedt tevens meer mogelijkheden om de Zorgbrede Governancecode ook te laten gelden voor alle zorgaanbieders ongeacht of zij lid zijn van BoZ-leden.
- De uitspraken van de Governancecommissie worden zwaarwegend.
- We zetten stevig in op gedrag, cultuur en *education permanente* (soft controls), ondermeer door de scholingsprogramma's van NVTZ en NVZD te ondersteunen.